

ประมาท ๑๕ คน ๑๖ คน ให้นำชุดของชุด
พระบาทถวาย แร่ คิยุกแลคิยุก ซึ่งเขาค้าง ทำแ
ในลำแม่น้ำพาศิถิยสุกรแลของบริโกศต่าง ๆ
เป็นอันมากไปรศ พระราชทาน เสื้อ สักหลดลก แก
หัวผ้า ๓ คน แล้วเสด็จขึ้น เวลាយ่ำ ๔ โมงเศษ
เสด็จพร้อม ทวยช้าง ในเสด็จ พระราชดำเนิน
โดยทางชลมารคต้อง นำไป ประพาศไว้ เจ้าโกลน
เวลาค่ำเสด็จกลับประทับแรมในค่ายหลวงอีกคืน
วัน ๒ เดือน ๒ ขึ้น ๑๓ ค่ำ เที่ยงกำหนด
ในไปรศ แกรม ว่า จะเสด็จ พระราชดำเนินไป
ในลำแม่น้ำแควน้อยนั้น ไปรศเกล้าฯ ได้
เดือนไปอีก ๒ วัน เวลាយ่ำ โมงเศษ
เสด็จ ออก ท้องพระโรง มี รามฎร พลเรือนไทย
ถวายของทวย เวลាយ่ำ ๔ โมงเศษ
เสด็จ พระราชดำเนินโดย กระทบน้า ช้างใน
กระทบนวลยืนไปประพาศดำ. ขาปูมทาง ๑๐๐ เส้น
เวลาค่ำเสด็จ กลับ ประทับแรม ใน ค่าย หลวง
วัน ๓ เดือน ๒ ขึ้น ๑๔ ค่ำ เวลาขึ้น
เสด็จ ประพาศตลาดในเมืองกาญจนบุรี ประทับ
แรม อีกคืน
วัน ๔ เดือน ๒ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เวลាយ่ำรุ่ง
แล้วจะให้เสด็จ พระราชดำเนินโดย กระทบนวลเรือ
พระที่นั่งแลเรือ นำ ทาม ทั้ง ปวงจาก ค่ายหลวง
เมืองกาญจนบุรีเจ้าลำน้ำแควน้อยไปประทับแรม
บางลาน จะ ได้กล่าว มา ใน ภาย หลัง
อนึ่งเมื่อเสด็จ พระราชดำเนิน มาโดย
ระยะทาง ถึงเมืองไคก็ได้ ไปรศเกล้าฯ พระ
ราชทาน เสื้อ แลอื่น ๆ แก่เจ้า เมือง

กรมการก็ได้จัดการแลนารับเสด็จ ทวีไปทุกตำบล
มีศาลาถวียน โคนระมื่อที่ไว้ ช่วย รับ ราชการ
ในเวลาเสด็จพระ ราชดำเนินครั้งนี้ ไปรศเกล้าฯ
ได้ แกรเงินแก่เจ้า ของ ทวีภนทง สัน
อากาศ ที่ เมือง กาญจนบุรีก็คิดว่าที่
ตำบลพระแท่น เล็กน้อย แต่ร้อน แลหนาว
ก็ไม่ผิด กันมาก นึก แต่การ ใช้ เจ็บ นั้น
คนที่ มาตามเสด็จมา ประชุมกันอยู่มี ทวยพันคน
ในที่ร้อนจกหนาวจก เช่นนี้ น่าจะ เป็นที่ น่ากลัวมาก
แต่หากเป็น คราวที่หาใคร จะ ได้ พย คน เจ็บ ใช้
อันไหนก็มี แต่คนที่ เป็น บิด ข้าง ท้อง เสีย ข้าง
เล็กน้อย เพราะผิด น้ำเท่านั้น หาใครจะมี
อันถวายเพราะ ใช้ เจ็บไม่

กำหนดวันเสด็จทางไตรโยค

วันที่ ๒๖ เดือน ๕ เดือน ๒ แรม ๑๕ ค่ำ
๕. เวลาเช้า ๑ โมง ออกเรือพระที่นั่งแต่
พลับพลาแรมบ้านฉ้า ต้องลงไปประทับร้อน
พลับพลาปราทักบ้านท่ากระทุ่มใหญ่ ระยะทาง ๕๐๐
เส้น แล้วออกจากพลับพลาท่ากระทุ่มใหญ่ไป
ประทับแรมพลับพลาแรมที่บางพิง ระยะทาง ๖๐๐
เส้น รวมเป็นทางชลมารค เสด็จพระราชดำเนิน
ต้องจากพลับพลาแรมบ้านฉ้า ถึงพลับพลาแรม
บางพิง ๑๑๐๐ เส้น ประมาณกระทบหลวง
เดือน ๕ ชั่วโมง
วันที่ ๒๗ เดือน ๖ เดือน ๓ ขึ้น ๑ ค่ำ
๕. เวลาเช้า ๑ โมง เสด็จพระราชดำเนินโดย
เรือพระที่นั่งเล็กประทับท่าคณวน ขึ้นประพาศ

ไว้ด้วยค่าใช้จ่าย ๗ (แล้วยังคงไปประทับที่หอพระเนตร แดพระ ราชทาน เกร็ดงศกร ที่ศาลเจ้าเบ็ญเฑียร) ส่วนเรือพระที่นั่งใหญ่แลเรือกระบวนห้องตามลงมว แล้วเสด็จขึ้นเรือใหญ่ต่อไปประทับที่วัดรัตนวงศาภิรมย์บ้านโพธารามระยะทาง ๕๐๐ เส้น (แล้วเสด็จพระราชดำเนินโดยเรือพระที่นั่งเล็กขึ้นประทับที่วัดบ้านโพธาราม ถ้าไม่ประทับที่วัดรัตนวงศาภิรมย์) แล้วออกจากวัดรัตนวงศาภิรมย์บ้านโพธาราม ไปประทับที่วัดรัตนวงศาภิรมย์ที่ตำบลหุดมุกินเมืองราชบุรี ระยะทาง ๓๐๐ เส้น รวมเป็นท้องชลมารคเสด็จพระราชดำเนินออกจากวัดรัตนวงศาภิรมย์มาถึงวัดรัตนวงศาภิรมย์ที่ตำบลหุดมุกิน ๘๐๐ เส้น ประมาณกระบวนหลวงเกิน ๗ ชั่วโมง

วันที่ ๒๔ ฤกษ์ ๗ เดือน ๓ ขึ้น ๒ ค่ำ

๕๐ เวลาเช้า ๑ โมง เสด็จพระราชดำเนินทางชลมารคโดยเรือพระที่นั่งเล็ก แยกย้ายโดยลำตลุมกิน ไปประทับที่ท่าฉนวนทางทิศเหนือของราชบุรีระยะทาง ๖๐ เส้น แล้วเสด็จพระราชดำเนินทางชลมารค ขึ้นไป ทอดพระเนตรที่เมืองกำแพงเมือง แลตามบ้านเมืองราชบุรีแล้วเสด็จกลับมายังวัดรัตนวงศาภิรมย์ ๖ โมง เสด็จพระราชดำเนินทางชลมารคโดยกระบวนหน้าแลรถไป ประพาศตลาคเมืองราชบุรีแล้วเสด็จไปทอดพระเนตรพระราชวังบนเขาสุทัศน์ารถ ระยะทาง ๑๐๐ เส้น แล้วเสด็จพระราชดำเนิน กลับที่วัดรัตนวงศาภิรมย์ในตำบลหุดมุกินอีกคืน

วันที่ ๒๕ ฤกษ์ ๑ เดือน ๓ ขึ้น ๓ ค่ำ

๕๑ เวลาเช้าย่าง ๕ นาที เสด็จพระราชดำเนิน ทางชลมารคโดยกระบวนหน้า แลรถแยกย้ายโดยลำตลุมกิน ไปประทับที่วัดรัตนวงศาภิรมย์บ้านโพธารามระยะทาง ๕๐๐ เส้น แล้วเสด็จพระราชดำเนินออกจากวัดรัตนวงศาภิรมย์บ้านโพธารามไปประทับที่วัดรัตนวงศาภิรมย์ที่ตำบลหุดมุกิน ระยะทาง ๘๐๐ เส้น รวมทางเสด็จพระราชดำเนินชลมารคแยกย้ายโดยลำตลุมกิน ถึงวัดรัตนวงศาภิรมย์ที่ตำบลหุดมุกิน ๑๓๐๐ เส้น ประมาณกระบวนหลวงเกิน ๕ ชั่วโมง

ข่าวตาย

หม่อมเจ้าสวัสดิ์ ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี ได้รับพระราชทานเบี้ยหวัดด้วยสิ่งหนึ่ง เงินกลางปี ๕ คำถึงประสูติโรคชรา มา มาแล้ว

ณวัน ๕ เดือน ๘ อุตราสาร แรม ๓ ค่ำ อากาศมากขึ้น จึงเสด็จมาอยู่โรงศิริวิราชพยาบาล เจ้าพนักงานกรมพยาบาล ได้รับรองโดยสมควร แลรักษาพยาบาล อยู่ อากาศ ทุเลาข้างทรงมายังถึง ณวัน ๒ เดือน ๑ แรม ๖ ค่ำ อากาศทวิฤกษ์ลง โสภะศักดิ์ขาด เสวยอาหารไม่ใคร่ได้ ณวัน ๔ เดือน ๒ ขึ้น ๑๕ ค่ำ ยี่สิบสามฤกษ์ตก ๑๒๕๐ อากาศมีทอน แล สอด อยู่ เหนือ ๗